

INSTITUTUL NAȚIONAL DE SĂNĂTATE PUBLICĂ, BUCUREȘTI
Centrul național de monitorizare a riscurilor din mediul comunitar
Secția sănătate ocupațională și informare toxicologică

COORDONATORI:

Dr. Lavinia Delia Călugăreanu, medic primar Medicina muncii

Dr. Felicia Steliana Popescu, medic primar Medicina muncii

Morbiditatea profesională în România
Anul 2022

Lucrarea are drept scop evidențierea tendințelor evolutive ale morbidității profesionale în România sub forma variației numărului de cazuri noi de îmbolnăviri profesionale, interrelația acestora cu expunerea la factorii de risc profesionali din mediul de muncă, dinamica modificărilor în timp ale structurii clasice, precum și preocupările medicilor de medicina muncii privind depistarea precoce a acestor boli.

Schimbările ivite în tabloul patologiei specifice profesionale sunt legate de tendințele evolutive ale industriei în România, de schimbările apărute în profilul și distribuția forței de muncă, evoluția șomajului, ca și de alte aspecte specifice anului 2022, an în care se înregistrează o ușoară tendință de creștere a numărului de cazuri, spre deosebire de ultimii ani, marcați de criza determinată de pandemia COVID-19 înregistrată în toate domeniile. Creșterea numărului bolilor profesionale nou-declarate se explică, pe de-o parte, prin reluarea activității în multe sectoare economice și pe de altă parte prin depășirea disfuncționalităților apărute în perioada pandemiei în activitatea de semnalare, cercetare și declarare a acestor boli.

Potrivit Legii nr. 319 din 14 iulie 2006 a securității și sănătății în muncă, boala profesională este definită ca fiind: afecțiunea care se produce ca urmare a exercitării unei meserii sau profesii, cauzată de agenți nocivi fizici, chimici ori biologici caracteristici locului de muncă, precum și de suprasolicitarea diferitelor organe sau sisteme ale organismului, în procesul de muncă.

Potrivit HG 1425/2006 cu completările și modificările ulterioare, ultima fiind reprezentată de HG nr.259/ 2022, **Art. 165.** - (1) *Bolile profesionale nou-declarate se raportează în termen de 30 de zile de la data declarării de către direcția de sănătate publică județeană și a municipiului București, la Centrul național de monitorizare a riscurilor din mediul comunitar, precum și la structurile teritoriale ale asiguratorului stabilite conform legii.*

(2) *Direcția de sănătate publică județeană și a municipiului București trimite către Centrul național de monitorizare a riscurilor din mediul comunitar procesul-verbal de cercetare în original și fișa de declarare a cazului de boală profesională BP2 în original.*”

(3) *Datele cuprinse în documentele enumerate la alin. (2) sunt înregistrate în Registrul operativ național informatizat al bolilor profesionale.*

Art. 166. - *La nivelul Centrului național de monitorizare a riscurilor din mediul comunitar se constituie Registrul operativ național informatizat al bolilor profesionale, care se reactualizează lunar cu datele din documentele enumerate la art. 165 alin. (2).*

Aspecte generale ale morbidității profesionale în România

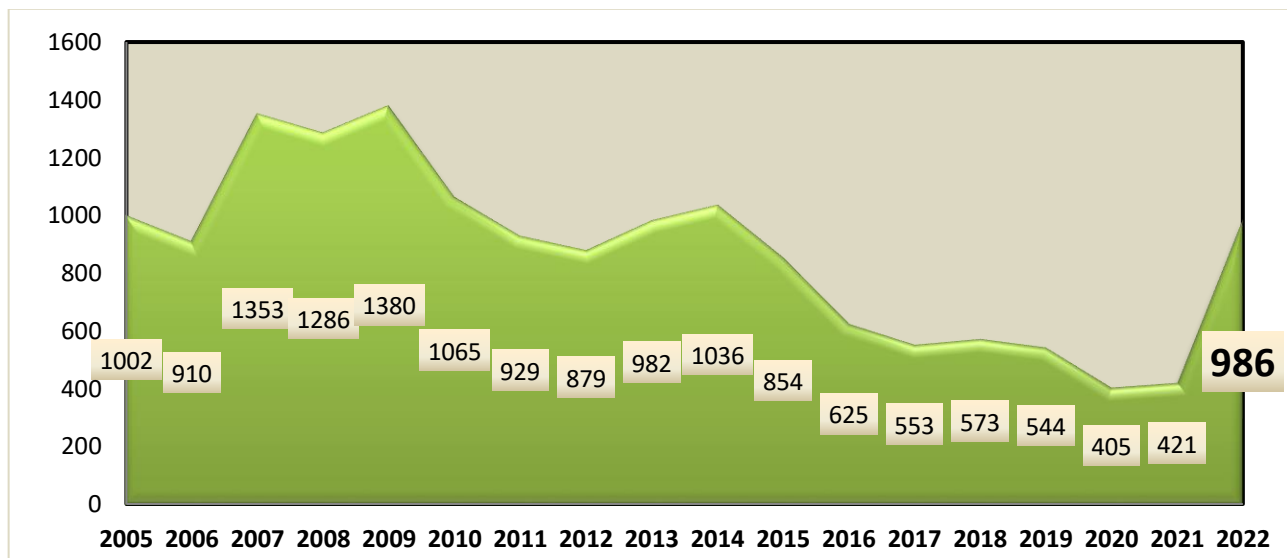
Morbiditatea profesională a cunoscut variații semnificative în ultimii ani, conform datelor din tabelul nr.1, ilustrat prin graficul nr.1.

Tabel nr.1. Evoluția cazurilor de boli profesionale în perioada 2005-2022

Anul	Număr de cazuri noi
2005	1002
2006	910
2007	1353
2008	1286

2009	1380
2010	1065
2011	929
2012	879
2013	982
2014	1036
2015	854
2016	627
2017	553
2018	572
2019	544
2020	405
2021	421
2022	986

Grafic nr.1. Evoluția numărului de boli profesionale declarate în perioada 2005-2022

Situația numărului de cazuri nou declarate, repartizate pe tipuri de diagnostic este prezentată în tabelul următor:

Tabel nr. 2. Cazuri noi de îmbolnăviri profesionale pe entități morbide

Boala	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
TOTAL CAZURI	1353	1286	1366	1065	929	879	982	1036	854	627	553	572	544	405	421	986
BP prin suprasolicitare profesionala	133	218	394	308	301	263	336	274	342	314	258	273	335	254	320	767
- suprasolicit. ap. locomotor	117	197	384	300	296	258	336	273	333	313	257	271	334	253	320	767
- suprasolicit. alte ap/sisteme	0	0	0	0	0	1	0	1	0	1	1	2	1	1	0	0
Silicoză si silico-tbc	268	308	282	305	237	203	288	293	246	146	167	151	87	30	55	60
Bronșită cronică si BPOC	152	193	174	64	23	29	83	73	72	29	25	20	11	5	6	9

Astm bronșic	119	90	149	43	32	26	29	17	30	20	24	22	17	13	1	8
BP determinate de zgomot	302	178	145	90	67	44	48	23	19	27	21	23	25	9	4	6
Intoxicații	122	87	58	16	16	12	16	16	35	13	2	14	11	3	0	4
BP determinate de vibrații	35	43	30	28	5	4	7	5	3	5	5	21	6	8	2	2
Azbestoză	10	8	24	37	109	173	72	249	20	11	5	11	3	0	2	0
Boli infecțioase, parazitare	42	23	22	46	8	31	16	7	3	18	24	21	11	65	17	105
Afectiuni dermatologice	25	19	8	12	5	13	9	8	8	5	2	10	7	4	2	1
Rinita alergică	4	3	8	3	4	9	8	4	9	5	0	1	1	1	0	1
Cancer profesional	1	3	2	7	6	3	5	4	7	3	0	0	0	0	1	3
Afecțiuni oculare	6	3	2	3	1	2	0	3	2	0	0	2	0	0	1	2
Alte afecțiuni pulmonare benigne	-	-	-	-	-	-	-	-	-	25	21	25	29	8	10	18
Alte boli profesionale	134	109	67	101	115	67	8	50	58	6	-	1	1	4	0	0

Afecțiunile osteo-musculo-articulare (OMA) - au crescut numeric în comparație cu anul precedent - 769 (767 având drept cauză suprasolicitarea aparatului locomotor și 2 având drept cauză expunerea la vibrații) - față de 322 în 2021. Acestea se situează pe primul loc ca și pondere în morbiditatea generală, ceea ce este în perfectă concordanță cu tendințele mondiale.

Bolile infecțioase și parazitare înregistrează o creștere importantă față de anii anteriori, cu 105 cazuri, dintre care 104 infecții cu noul coronavirus SARS Cov-2. În total, la nivelul întregii țări, în cei trei ani pandemici au fost declarate 181 de cazuri de îmbolnăvire ca urmare a expunerii profesionale la SARS Cov-2.

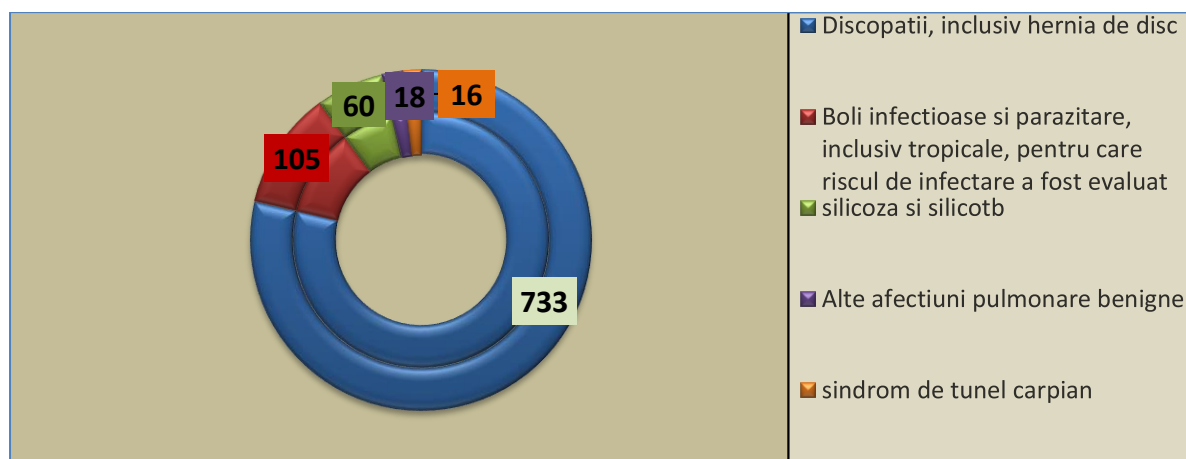
Silicoza înregistrează o ușoară creștere ca și număr total de cazuri: 60 față de 55 în anul 2021 și se situează pe locul al treilea în structura morbidității generale.

Patologia pulmonară, incluzând bronșita acută și cronică, BPOC, astmul bronșic alergic și non-alergic, precum și alte afecțiuni pulmonare benigne reprezintă 3,54 % din totalul de boli profesionale nou-declarate, cu un număr de 35 de cazuri.

În anul 2022, continuând tendința evolutivă a ultimilor ani, nu a fost înregistrat niciun caz de azbestoză (față de un număr maxim de 249 de cazuri, înregistrat în 2014).

După trei ani consecutivi în care nu a fost declarat niciun caz de cancer profesional, în 2022 au fost declarate trei afecțiuni neoplazice profesionale.

Grafic nr.2. numărul de boli profesionale declarate în cursul anului 2022

Tabel nr. 3. Distribuţia cazurilor noi de îmbolnăviri profesionale pe entităţi morbide

Boala profesională	Nr cazuri noi	% din nr total de cazuri noi
Discopatii, inclusiv hernia de disc	733	74,34
Boli infectioase si parazitare, inclusiv tropicale, pentru care riscul de infectare a fost evaluat	105	10,64
Silicoza si silicotuberculoza	60	6,08
Alte afectiuni pulmonare benigne	18	1,82
Sindrom de tunel carpian	16	1,62
Alte afectari articulare si periarticulare (periartrite, tendinite, tenosinovite, epicondilita, leziuni de menisc)	11	1,11
Astm bronsic	8	0,81
Bronsita acuta si cronica	7	0,70
Hipoacuzie	6	0,60
Artroze	4	0,40
Neoplazii	3	0,30
BPOC	2	0,20
Varice	2	0,20
Carcinom rinofaringian	1	0,10
Cataracta	1	0,10
Conjunctivite	1	0,10
Deformari ale coloanei vertebrale	1	0,10
Dermatita iritativa	1	0,10
Leucemii	1	0,10
Leziuni de menisc	1	0,10
Mezoteliom pleural	1	0,10
Periartrite	1	0,10
Pneumoconioza minerului la carbune	1	0,10
Pneumoconioza mixta	1	0,10
Rinite	1	0,10
sindromul epitrohleo-olecranian	1	0,10
Sindromul Raynaud	1	0,10

Tabel nr. 4. Situația pe județe a cazurilor noi de îmbolnăviri profesionale

JUDET	Nr. de boli	JUDET	Nr. de boli
București	548	Prahova	6
Hunedoara	91	Sălaj	6
Dolj	83	Teleorman	5
Argeș	66	Timiș	4
Maramureș	48	Neamț	3
Cluj	41	Suceava	3
Gorj	24	Buzău	2
Olt	15	Sibiu	2
Mureș	9	Alba	1
Harghita	7	Botoșani	1
Arad	6	Galați	1
Bacău	6	Iași	1
Dambovița	6	Tulcea	1

Un număr foarte mare de județe (16) nu au declarat niciun caz de boală profesională: Bihor, Bistrița, Brăila, Brașov, Călărași, Caraș, Constanța, Covasna, Giurgiu, Ialomița, Ilfov, Mehedinți, Satu-Mare, Teleorman, Tulcea, Vâlcea, Vaslui și Vrancea .

Diferențele teritoriale oglindesc, în primul rând deosebirile existente în profilul ramurilor de producție și al agresivității factorilor de risc întâlniți. De multe ori însă, preocupările susținute ale unor medici de medicina muncii privind o mai bună depistare a cazurilor noi de boală profesională au determinat o creștere numerică a cazurilor semnalate în județele în care aceștia își desfășoară activitatea.

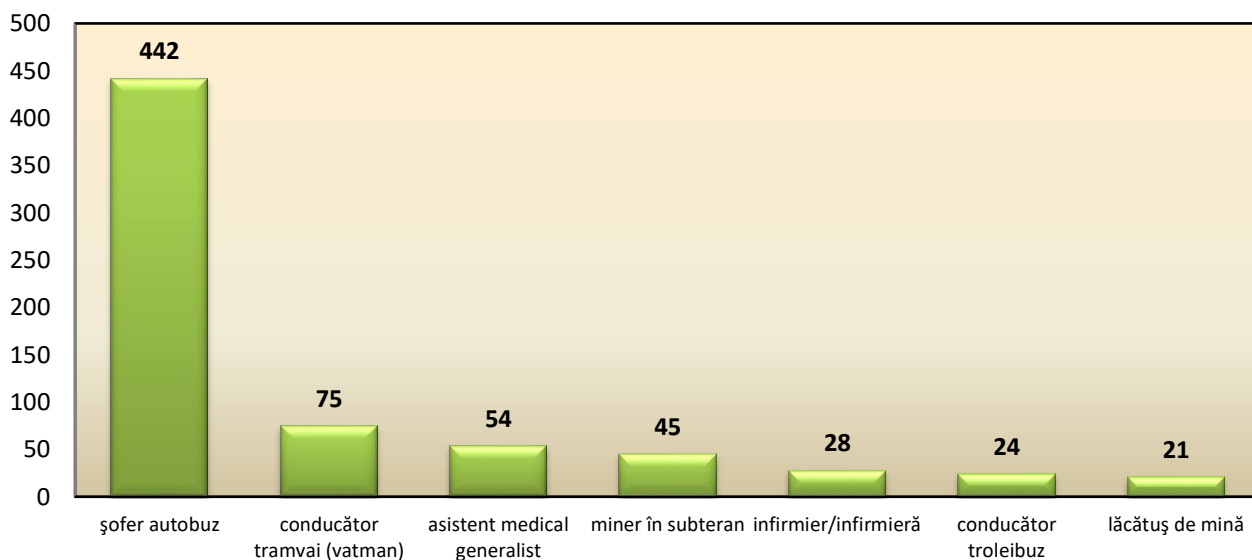
În egală măsură este important faptul că în unele dintre aceste județe nu există medic de medicina muncii în compartimentul de medicina muncii al Direcțiilor de sănătate publică sau acesta lucrează numai în regim de colaborare, pe baza unui contract de prestări servicii.

Repartiția cazurilor noi de boală profesională pe ocupații evidențiază faptul că profesiile la care s-au înregistrat cele mai numeroase cazuri de boală profesională au fost reprezentate de: șofer de autobuz (442 de cazuri), conducător de tramvai (75 de cazuri), asistent medical generalist (54 de cazuri), miner în subteran (45 de cazuri), infirmier/infirmieră (28 de cazuri), conducător de troleibuz (24 de cazuri).

Dacă luăm în considerare lucrătorii în subteran (artificier de mina, conducător autodrezină, electrician de mina, împingător vagoneti, inginer minier, lăcătuș de mina, maistru minier, miner în subteran, salvator minier, verificator canale subterane), în rândurile acestora se înregistrează un mare număr de îmbolnăviri profesionale (87 de cazuri în 2022).

Luând în considerare totalul ocupațiilor din domeniul medical (medic șef secție, medic primar, medic rezident, asistent medical cu studii superioare, asistent medical generalist, asistent medical de radiologie, kinetoterapeut, infirmier/infirmieră, îngrijitor/îngrijitoare, brancardier), în rândul acestora se însumează un număr mare de boli profesionale - 113, dintre care 100 au fost boli infecțioase iar 13 afecțiuni musculo-osteo-articulare.

Grafic nr. 3. Situația bolilor profesionale declarate în cursul anului 2022, pe ocupații (cele mai frecvente)

Situația pe ramuri de activitate a bolilor profesionale nou declarate reiese din tabelul următor:

Tabel nr. 5. Repartiția pe ramuri a bolilor profesionale nou-declarate în anul 2022

Ramura de activitate economică	Nr de boli
49 Transporturi terestre și transporturi prin conducte	543
86 Activități referitoare la sănătatea umană	117
05 Extracția cărbunelui superior și inferior	103
29 Fabricarea autovehiculelor de transport rutier, a remorcilor și semiremorcilor	56
24 Industria metalurgică	23
07 Extracția minereurilor metalifere	16
23 Fabricarea altor produse din minerale nemetalice	15
25 Industria construcțiilor metalice și a produselor din metal, exclusiv mașini, utilaje și instalații	10
13 Fabricarea produselor textile	8
31 Fabricarea de mobilă	8
35 Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	6
84 Administrație publică și apărare; asigurări sociale din sistemul public	6
16 Prelucrarea lemnului, fabricarea produselor din lemn și plută, cu excepția mobilei; fabricarea articolelor din paie și din alte materiale vegetale împletite	5
38 Colectarea, tratarea și eliminarea deșeurilor; activități de recuperare a materialelor	5
02 Silvicultură și exploatare forestieră	4
10 Industria alimentară	4
30 Fabricarea altor mijloace de transport	4
36 Captarea, tratarea și distribuția apei	4
43 Lucrări speciale de construcții	4
53 Activități de poștă și de curier	4
09 Activități de servicii anexe extracției	3
27 Fabricarea echipamentelor electrice	3
47 Comerț cu amănuntul, cu excepția autovehiculelor și motocicletelor	3
85 Învățământ	3

00 Neprecizată	2
20 Fabricarea substanțelor și a produselor chimice	2
28 Fabricarea de mașini, utilaje și echipamente n.c.a.	2
51 Transporturi aeriene	2
55 Hoteluri și alte facilități de cazare	2
74 Alte activități profesionale, științifice și tehnice	2
82 Activități de secretariat, servicii suport și alte activități de servicii prestate în principal întreprinderilor	2
87 Servicii combinate de îngrijire medicală și asistență socială, cu cazare	2
01 Agricultură, vânătoare și servicii anexe	1
14 Fabricarea articolelor de îmbrăcăminte	1
19 Fabricarea produselor de cocserie și a produselor obținute din prelucrarea țigăiului	1
26 Fabricarea calculatoarelor și a produselor electronice și optice	1
32 Alte activități industriale n.c.a.	1
41 Construcții de clădiri	1
45 Comerț cu ridicata și cu amănuntul, întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor	1
46 Comerț cu ridicata cu excepția comerțului cu autovehicule și motociclete	1
52 Depozitare și activități auxiliare pentru transporturi	1
56 Restaurante și alte activități de servicii de alimentație	1
58 Activități de editare	1
68 Tranzacții imobiliare	1
90 Activități de creație și interpretare artistică	1
Total	986

Analiza repartiției numerice a cazurilor pe ramuri de producție arată că în România, în 2022, cele mai multe cazuri de îmbolnăvire au fost declarate în domeniul transporturi terestre și transporturi prin conducte (543 de cazuri noi de boală profesională, adică 55,07% din totalul cazurilor), pe locul doi situându-se ramura „Activități referitoare la sănătatea umană “ (117 de cazuri noi de boală profesională, adică 11,86 %), urmate de ramura extracției cărbunelui superior și inferior (103 cazuri noi de boală profesională, adică 10,44 %), fabricarea autovehiculelor de transport rutier, a remorcilor și semiremorcilor (56 de cazuri noi de boală profesională, adică 5,67 %), industria metalurgică (23 de cazuri noi de boală profesională, adică 2,33% din total) și Extracția minereurilor metalifere (16 cazuri adică 1,62 %).

Clasificarea în funcție de agentul cauzal al îmbolnăvirilor profesionale nou înregistrate arată faptul că în anul 2022, suprasolicitarea diferitelor aparate și sisteme se menține pe primul loc printre cauze, urmată de expunerea la agenți patogeni și de expunerea la SiO₂ l.c.

Tabel nr. 6. Repartiția cazurilor noi de îmbolnăviri profesionale pe agenți cauzali

AGENT CAUZAL	Nr. de boli
Suprasolicitare	767
Agenți patogeni	105
Siliciu	63
Iritanți respiratori	17
Alte pulberi	11
Zgomot	6
Plumb	4

Pulberi organice	3
Vibrații	2
Azbest	1
Benzen și compuși	1
Iritanți/alergizanți piele	1
Radiatii infrarosii	1
Agenti cancerigeni si potential cancerigeni	1
Cărbune	1
Gaze și vapori iritanți	1
Microclimat rece	1
Total	986

Concluzii

În anul 2022 constatăm o creștere a numărului de boli profesionale declarate, după tendința pronunțată de scădere din ultimii ani, scădere accentuată pe fondul crizei determinate de pandemia COVID-19, resimțită în toate domeniile și cauzată de diminuarea activității în multe sectoare economice pe de-o parte și pe de altă parte de disfuncționalitățile apărute în semnalarea, cercetarea și declararea acestor boli. Revenirea la normal în cele mai multe sectoare de activitate precum și reluarea activității clinicilor de Medicina muncii implicate în stabilirea diagnosticului de profesionalitate al bolilor și în semnalarea acestora, au condus la o creștere accentuată a numărului de boli profesionale recunoscute, poate chiar prin mecanism compensator (având în vedere intervalul legal de semnalare de doi ani pentru o boală prezumptiv profesională, afecțiuni diagnosticate în anii anteriori, au fost semnalate, cercetate și declarate abia în acest an).

În această prezentare regăsim datele preluate și prelucrate din fișele BP2 primite în cursul anului 2022. Numărul final de boli profesionale declarate în România în 2022 va fi modificat în funcție de modul de rezolvare a contestațiilor, fie din partea angajatorului, a asiguratorului, sau a lucrătorului însuși.

Studiul morbidității prin boli profesionale oferă informații care permit identificarea punctelor slabe din activitatea de management al securității și sănătății în muncă și orientarea corectă a acțiunilor preventive; monitorizarea dinamicii tabloului morbidității profesionale are rolul de a surprinde grupurile țintă expuse și impactul pe care noile tehnologii îl au asupra organismului în mediul de muncă.

În acest sens, este important să fie imprimată în conștiința publică și, în primul rând, a lucrătorilor expuși profesional unor factori de risc, necesitatea unor preocupări constante pentru sănătate; efectuarea corectă a examenului medical la angajare, a examenului medical de adaptare, prezentarea la examenele medicale periodice este un mijloc de depistare incipientă a bolilor, de evitare a apariției formelor grave de îmbolnăvire, de multe ori ireversibile. Multitudinea factorilor de risc profesional la care este expus lucrătorul trebuie cunoscută de către toți specialiștii în domeniul de sănătate și securitate în muncă ce compun echipa pluridisciplinară, în scopul luării de măsuri tehnico-organizatorice și medicale pentru prevenirea apariției bolilor profesionale.

Evidența bolilor profesionale, ca și a bolilor multifactoriale, constituie documentația de bază în evaluarea stării de sănătate a lucrătorilor în raport cu factorii de risc, precum și în vederea stabilirii unor măsuri eficiente de profilaxie. În ceea ce privește Registrul operativ național informatizat al bolilor profesionale, acesta se dorește să devină un suport pentru decidenții implicați în **managementul** riscurilor profesionale, a factorilor de risc profesional din mediul de muncă, cu influențe asupra sănătății lucrătorilor.

Statistica europeană a bolilor profesionale (EODS), sistem la care participă și România, are drept scop crearea unei largi baze de date, comparabile la nivel european și reprezintă un element important în strategia Comisiei Europene, pentru a putea evalua eficiența legislației privind sănătatea și securitatea la locul de muncă. Cunoașterea numărului de boli profesionale și frecvența acestora în

diferite sectoare de activitate și profesii, stă la baza monitorizării și a implementării acțiunilor de prevenire.